O ÎNTÂMPINARE PERSONALĂ

ÎN CHESTIUNEA

TEATRULUI NAŢIONAL

DOMNIILOR-LOR
DOMNILOR REDACTORI Al ZIARELOR DIN
BUCUREŞTI.

Iubite confrate,

De două luni de zile am înalta onoare de a fi numit Director General al Teatrelor în locul onor. D-lui C. I. Stăncescu, demisionat în urma unei inspecţiunî financiare, care a găsit Casa Teatrului într-o stare foarte neregulată.

Numirea mea a făcut obiectul multor comentarii, unele simpatice, altele ostile, în deosebite cercuri. Nu ar fi nimic de zis în această privinţă; fiecare e liber să judece un lucru aşa cum îl taie capul şi cum îl îndeamnă inima. Dar se întrebau unii: care sunt titlurile acestui *om tânăr* şi de naştere *obscură,* pentru a ocupa un loc pe care îl ocupaseră nişte bărbaţi aşa de *venerabili* şi de nume *ilustru,* ca domnii Ion Ghica, Gr. C. Cantacuzino şi C. I. Stăncescu? La această întrebare, care încă din când în când se mai face prin unele locuri, răspund:

Întâi: Având de mult – pe când a fi *junimist* nu era aşa de neprimejdios lucru ca acuma – fericirea să fiu admis în societatea literară „Junimea”, m-am făcut cunoscut în acest cerc ca un scriitor conştiincios şi ca un foarte călduros amator de teatru şi de muzică. Dacă mi-e permis a fi indiscret, – în acest cerc, de alminteri cam dificil la gusturi, m-am bucurat totdeauna, şi ca amator şi ca cunoscător, de o oarecare deosebită stimă. În sânul acestei colonii literare, pierdută într-o vreme de nebulozitate politică din atenţia publicului, am avut câteodată, şi cu producerile mele şi în schimbul de idei, mici succese, a căror scumpă amintire nu se va şterge niciodată din inima mea; căci acele succese, datorate, fireşte, mai mult buneivoinţe a fruntaşilor cercului decât talentului meu – care nu mă îndur a zice că nu era

pentru ceva şi el în aceasta, – m-au încurajat a lupta multă vreme cu asprimea soartei şi cu prigonirea oamenilor.

Al doilea: Eram un om care mai mult sau mai puţin treceam în faţa publicului de autor dramatic, – ştiţi, iubite confrate, că eu, actualul director al Teatrului, sunt autorul pieselor „O Noapte Furtunoasă”, „Leonida faţă cu Reacţiunea”, „O Scrisoare Pierdută” şi „D’ale Carnavalului”, —şi încă un autor dramatic *unic* în ţară... Nu vă speriaţi, iubite confrate, *unic* nu prin talent, ci prin altceva: eram şi sunt unicul autor dramatic fluierat... Şi ce fluiere!... Le aud încă... De atunci ocolesc străzile cu linii de tramways, de atunci am rămas cu un fel de antipatie de anarhist contra sergenţilor de oraş; semnalele lor mă aruncă într-o melancolie foarte neplăcută.

Suficiente sau nu aceste titluri ale mele, faţă cu titlurile literare şi special teatrale ale onor. mei predecesori, – am fost numit.

Îndată ce am venit la Teatru Director, am descoperit, afară de cele găsite de d. inspector financiar Constantinescu, nişte greşeli de administrare, din care cea mai slabă s-ar numi *patentă incapacitate,* iar cele mai grave se numesc *delapidare, abuz de încredere* şi *furt.*

Când un om însărcinat să mânuiască bani publici ia din acei bani şi îi întrebuinţează pentru nevoile sale particulare, se numeşte *delapidator;* când un om subtilizează o valoare ce i s-a încredinţat şi caută să nu dea seama de ea, se numeşte *abuzator de încredere,* şi acela care își însuşeşte dintr-o casă de fier o sumă a altcuiva anume se numeşte *hoţ.* Nu e aşa?

Cum se numeşte acum acela ce, fiind mai mare peste necredinciosul depozitar, îl îngăduie îndelungă vreme, ani întregi, să exercite aceste industrii? Acela, mai marele, se numeşte în mai multe feluri, după motivele diverse ale îngăduelii sale; dacă cu ştiinţă, *complice;* dacă din nebăgare de seamă, *neglijent;* dacă din încredere oarbă, prea din cale afară *naiv*; dacă din nepricepere, *incapabil* – în toate cazurile şi dânsul e foarte vinovat.

Dar numai atâtea am găsit eu la Teatru?

Dar risipele? dar favorurile? dar incapacitatea profesională? dar trândăvia, dispreţul datoriei, lipsa de disciplină, de ordine şi de autoritate, duse până la cea mai completă anarhie?... Aş putea da interesante amănunte publicului *friand* de dealde astea, dar i le rezerv pentru la vreme.

O să-mi ziceți însă că nu e frumos ce fac eu acuma, că nu e bine să mai acuz pe nişte oameni deja osândiţi şi executaţi, că e de prisos să mai denunţ şi combat o sistemă deja răsturnată. Aşa ar fi, dacă acea sistemă n-ar găsi încă interesaţi care să o regrete, şi dacă acei executați s-ar astâmpăra şi m-ar îngădui pe mine, care până acuma n-am făcut nici bine nici rău, să încep măcar a face ceva. Să încep a lucra şi apoi să mă critice, fie chiar nevolnicii şi rău făcătorii; dar să mi dea pace să încep. A critica şi învinovăţi chiar pe nedrept lucrarea cuiva, mai merge; dar a-l sfăşia când de-abia se pregăteşte a lucra, asta este culmea lipsei de spirit. Nedrept, bine! dar stupid... asta e rău!

Căci, ia să vedem ce este această furtună contra mea, această goană al cărei scop se vede cât de colo a fi să nu pot eu nici începe lucrul.

De la oameni din rândul publicului imparţial să vie aceasta? Nu e de crezut. Eu publicului nu pot îndeajuns să-i mulţumesc de cât m-a încurajat şi de câte simpatii, poate prea calde în raport cu meritele mele reale, mi-a acordat ca autor dramatic, ca om de teatru adică.

Goana aceasta aci ia forma mașinatiilor şi zgomotelor surde, a bârfelilor triviale, a denunţărilor maloneste, a scrisorilor anonime pline de înjurături şi de ameninţări, de atacuri cu mână armată; aci se traduce apoi în notiţe de gazetă brodate cu împunsături nervoase, adesea puierile, în informaţii născocite şi absurde, în injurii brutale chiar. De unde să fi pornind toată această campanie?

Eu am cuvinte să bănuiesc că ea vine de la aceia care *s-au dus,* aliaţi, poate, cu aceia care ar fi vrut *să vie.* La aceştia apoi se mai aliază poate şi câteva persoane (din fericire

puţine la număr) care, prin căderea sistemei vechi de dezordine şi gheşeftărie, – scuzaţi-mi acest termen, nu găsesc altul mai propriu, – sunt puse în neputinţă de a-şi mai realiza în Teatru câştiguri nedrepte şi arbitrare, sau a-şi mai face micile capricii personale: Aceste persoane mă acuză cel puţin mai precis de cât cei d-intâi: bărbaţii spun că merg cu spiritul de stricteţe la datorie şi de ordine până la asprime; femeile că nu sunt destul de politicos şi de galant. — E natural să li se pară astfel unora deprinşi prea mult cu vechiul sistem. După dezordine intrarea bruscă pe calea ordinii, după îndelungă anarhie restabilirea autorităţii normale fac efect aspru, efect ce de alminteri îl face orice reacţiune în sensul bun al cuvântului; deocamdată cam doare, ce e drept, dar face pe urmă bine. Aşa se întemplă şi cu copiii prea mult răsfățați când dau de ordinea severă a şcolii regulate.

Dar această stricteţe mi-o impun şi mie însumi, tocmai pentru ca să n-aibă nimeni încotro. Intru dimineaţa la opt ceasuri în Teatru, lucrez în birou până la 11; la 11 precis trec în sala probelor, unde dirijez cu regizorul, d. Gusty, repetiţia până la 3 d. am. De la 3 până la 6 Teatrul e închis, avem o pauză. La 6 precis nici un minut mai târziu, sunt în sala probelor, unde lucrez cu cea mai amănunţită luare aminte la pregătirea spectacolelor. Viu cel d-intâi în Teatru şi ies cel din urmă, când s-a sfârşit repetiţia de seară la 10 ceasuri.

Oamenii de serviciu şi artiştii pot să ateste despre aceasta.

Iată ca muncă materială.

Acuma, de priceput, ce să zic? Omul e om, şi nu-mi vine a zice tocmai că nu mă pricep la a alege, ba la nevoie chiar a face o piesă de teatru, a o pune în scenă, a conduce personalul artistic.

Dar în sfârşit, astea le va vedea publicul imparţial, se înţelege că vorbesc aci de publicul care plăteşte, nu de publicul care vine gratis la teatru. Acela va judeca la iarnă, dacă am ştiut organiza aparatul, după cum acesta va funcţiona.

Cu multă emoţiune, se înţelege, aştept judecata publică, dar nu tocmai lipsit de încredere.

Teatrul – ori cât le-ar părea de rău unora de aceasta – se va deschide dar ca de obicei, la 1 octombrie. Nu suntem încă fixaţi cu care piesă vom începe; e probabil însă că vom începe ori cu „Agaki Flutur”, comedie în 3 acte de d. Alecsandri, rolul principal ţinut de d. Anestin, sau cu „Regele Lear”, tragedie în 5 acte de Shakespeare, rolul principal d. I. Petrescu.

După acestea, vor urma pe rând: *Manevrele de toamnă; Toţi pentru unul şi unul pentru toţi; Politicalele; Adevăr, dar cu măsură; Trei Pălării; Oaia rătăcită; Femeile noastre,* comedii; *Macbeth; Pascal Fargeau; Bastardul; Fiica d-lui Fabriţiu,* tragedii şi drame; poate şi *Visul unei nopţi de vară* cu muzica lui Mendelsohn, redusă se înţelege într-un mod raţional la proporţiile mijloacelor noastre; iar mai târziu, pe lângă altele, şi o comedie nouă de subscrisul, la care acuma chiar lucrez. Stagiunea, se va închide ca de regulă între 1 Aprilie şi 1 Mai.

Să nu uit a spune un lucru. E adevărat că din cauze neatârnate de voinţa Direcţiunii, şi chiar nici de voinţa d-lor proprie – vreo doi trei artişti buni ne lipsesc în anul acesta. La această regretabilă împrejurare, Direcţia a căutat să remedieze luând alţi artişti de deosebite genuri, dar tot aşa de cunoscuţi ca buni, pe care chiar publicul dorea de mult să-i vadă pe scena Teatrului Naţional; e destul să pomenim de dd. Anestin şi Hagiescu. Afară de asta, Direcţia a căutat să întrebuinţeze mai bine ca în trecut nişte talente marcante, ce până acuma stăteau cam prea ascunse în umbra rolurilor de a doua mână. Astfel, în stagiunea aceasta, d. Petrescu—care a jucat anii trecuţi aşa de bine pe *Macduff* în „Macbeth,” pe *Actorul* în „Hamlet”, pe *Bătrânul Moor* în „Briganzii” – va juca pe *Regele Lear,* pe *Fabriciu* şi pe *Pascal Fargeau* şi alte prime roluri forte.

Cunoscătorii de teatru şi în general publicul amator vor înţelege cât e de avantajos acest sistem de a da drumul tuturor talentelor să-şi facă evoluţia completă.

Aşadar, ne-am înţeles? — N-aibă nimeni grijă, şi mai cu seamă cei ce nu o au sinceră, că Teatrul nu va merge.

Un confrate al d-v. mă înghimpa mai deunăzi cu o informaţie, în care spunea cum că s-ar putea prea bine ca Teatrul nici să nu mai înceapă. Aceasta nu o ştia d-sa din proprie cercetare, nu; i-o spusese un amic al d-sale, care, zice d-sa, e „un bărbat competent”; – cine o fi acel bărbat competent, nu putem nici măcar bănui, de vreme ce, slavă Domnului! care dintre noi toţi, cetăţenii regatului, nu are „un amic” şi nu este un „bărbat competent”?

Această informaţie este – cum să zic mai bine? — o nerozie răutăcioasă sau o răutate neroadă? fiindcă cine inventează tendenţios aşa absurdităţi nu poţi şti ce e mai mult, rău ori nerod. Oricum ar fi însă, nerod ori rău, puţin importă, dacă odată amicul d-sale afirmă că d-sa, este un bărbat competent. Pe acesta îndeosebi îl învităm, cu tot respectul ce se datoreşte unui „bărbat competent” ca d-sa, a veni măcar la deschiderea şi închiderea stagiunii noastre.

Sfârşesc.

M-am crezut dator să fac astă întâmpinare dintr-o singură dată la tot ce s-a spus şi şoptit pe socoteala Teatrului şi a mea. Nu am scăpat din gând pe nici unul dintre răuvoitorii mei; fiecare, sper, îşi va găsi aci şirul care-l priveşte; nu cred ca vreunul să se poată îndoi că am făcut nepoliteţea de a-l uita.

La orişice s-ar mai spune sau şopti de aci încolo, voi răspunde tocmai la primăvară, după închiderea stagiunii, căci acuma sunt prea ocupat cu afacerile Teatrului, nu am vreme de pierdut cu polemici şi cancanuri.

Daţi-mi voie să vă mulţumesc, iubite confrate, de ospitalitatea graţioasă cu care mi-aţi acordat acest loc în coloanele dv. și să vă strâng mâna cu toată stima.

I. L. CARAGIALE.
Directorul General al Teatrului Naţional.

Bucureşti,
1888, August 22.

BUCURESCI
TIPOGRAFIA CURŢEI REGALE, F. GÖBL FIII
12, Pasagìul Român
1888.